

Maailman muutoksissa syytä olla varuillaan

- [13/01/2026](#)

Tiedusteluvalvontavaltuutetun työ on punnintaa eri perusoikeuksien ja koko perusoikeusjärjestelmän suojaamisen sekä oikeusturvan ja tiedusteluviranomaisten toimivaltuuksien välillä.

Vuonna 2019 Suomeen perustetun tiedusteluvalvontavaltuutetun viran ensimmäinen ja nykyinen haltija **Kimmo Hakonen** kertoi Helsingin Vanhojen Tovereiden tammikuun lounastilaisuudessa työstään.

- Tehtävänä on valvoa Suomen siviili- ja sotilastiedustelua, kun tiedusteluviranomaiset harjoittavat Suomeen kohdistuvien uhkien tiedustelua ja yrittävät estää niitä. Riippumattoman valtuutetun viran lisäksi eduskuntaan perustettiin tiedusteluvalvontavaliokunta, Hakonen kiteytti.

Hänen mukaansa valiokunnasta haluttiin hieman pienempi kuin eduskunnan muut valiokunnat ovat, kuitenkin niin, että kaikki eduskuntapuolueet ovat valiokunnassa edustettuina. Valiokunta poikkeaa muista valiokunnista myös siinä, että sen käsittelemät asiat ovat lähtökohtaisesti salaisia. Eivät siis julkisia kuten muiden valiokuntien.

Hakonen kertoi, että tiedusteluvalvonta on eri maissa järjestetty hyvin eri tavalla maiden historiasta ja hallintojärjestelmistä johtuen. Edes Pohjoismaissa tiedusteluvalvonta ei ole samalla tavalla organisoitu.

Verrattuna ylimpiin laillisuusvalvojiin, oikeuskansleriin ja oikeusasiamieheen, ja muihin erityisvaltuutettuihin tiedusteluvalvontavaltuutetun tehtäväkenttä on kapea, mutta toisaalta syvä.

Tiedusteluvalvontavaltuutetun työ jakautuu ennakolliseen, reaaliaikaiseen ja jälkikäteiseen valvontaan, johon jälkimmäiseen liittyy esimerkiksi se, että henkilö voi tehdä tutkimispyynnön siitä, onko häneen kohdistettu tiedustelu ollut lainmukaista. Hakosen mukaan jälkikäteisen valvonnan merkitys on reaaliaikaisen valvonnan merkitystä vähäisempi. Tutkimispyyntöjä tehdään vuosittain vain noin 10-20.

Reaaliaikainen valvonta tarkoittaa valtuutetun pääsyä tiedusteluviranomaisten tiedustelumenetelmien käyttöä koskeviin tietojärjestelmiin sekä osallistumista Helsingin käräjäoikeuden istuntoihin läsnäolo-, puhe- ja valitusoikeudella, kun oikeudessa käsitellään tiedustelua koskevia lupa-asioita. Helsingin käräjäoikeudessa käsitellään tiedustelua koskevat lupa-asiat koko Suomen osalta. Ennakollisessa valvonnassa ei Hakosen mielestä ei pidä mennä liian pitkälle, ettei tiedusteluvalvontavaltuutettu vaaranna omaa itsenäisyyttään.

- Tiedusteluvalvontavaltuutetun tehtävän erityispiirre liittyy usein perusoikeuksien ja koko perusoikeusjärjestelmän suojaamisen keskinäiseen punnintaan. Tiedustelusta ei myöskään saa tulla valtiota valtioon, josta ei Suomessa ole merkkejä, mutta maailman muutoksissa tässäkin pitää olla tarkkana, Hakonen valotti työtään.

Hakosen mielestä on tärkeää pystyä säilyttämään tasapaino oikeusturvan ja tiedusteluviranomaisten toimivaltuuksien välillä. Perustellusti salassa pidettävän toiminnan yhteydessä tiedusteltavan kohteen oikeusturvan varmistaminen on kuitenkin Hakosen mukaan usein haasteellinen tehtävä.

- Jos tiedustelun kohteena on valtiollinen toimija, sille ei tarvitse ilmoittaa tiedustelun kohteena olemisesta, Hakonen totesi.

Hakonen kertoi valtuutetun voivan kiinnittää tiedusteluviranomaisen huomiota, huomauttaa tiedusteluviranomaista tai jos tiedusteluviranomaisen epäillään toimineen lainvastaisesti, saattaa asian esitutkintaan.

Teksti **Harri Järvinen**

Kuva **Hannu Ohvo**